

• Bikoterik gabeko emakumeak •

Errezeloz begiratuak oraindik ere

Geroz eta emakume ezkongabe gehiago bizi da bakarrik, eta ikerketen arabera, horrela bizi diren 30 urte inguruko emakumeei asko gustatzen zaie euren bizimodua. Hala ere, eta garai bateko ikuspegia aldatu den arren, oraindik estigmatizatu egiten ditu gizartearen begiradak.

IZASKUN JAUREGI

Argazkia: Dani Blanco

BAKARRIK bizi izan diren emakumeek besteen isekak eta ezinikusiak jasan behar izan dituzte orain dela ez hainbeste denbora arte. Gizon ezkongabeen ohiturak berriz, interesgarritzat jo izan dira eta barrea eragin izan dute zenbaitetan. Emakume ezkongabeen ordea zahar ozpindu usaina zerien.

XIX. mendean, hirien hazkundearekin eta industrializazioarekin hasi ziren gauzak aldatzen. Esku-lana beharrezko zenez, emakume ezkongabeen esku-lana ere aintzat hartu zen gizarte burgesaren garapen ekonomikorako. Hala, hiri handiak bakarrik bizi ziren emakumeen bilgune bihurtu ziren. Ordura arte, emakume ezkongabeak familiaren baitan ezkutatuak bizi ziren. Garapen industrialak emakume ezkongabeak gizarte osoaren bistan jarri zituen hirietan. Neska gazteek ordea ez zuten ezkongabe geratu nahi, neskazaharrek iseka eta errukiaren xede izaten jarraitzen zutelako. Gainera, garai hartan esaten zenez, emakume bat ezkongabe geratu edota goiz alarguntzen bazen, erotasun hysterikoa, malenkonía edota orokorrean emakumezkoen berezko gaitzat jotzen zirenak harrapatzeko arriskua handitu egiten zen.

Egoerak pixkanaka hobera egin zuen emakumea lan mundura eta hezkuntzara sartzen hasi zen heinean. Ordura arte emakumeen bizitzaren ibilbide logikoa zena aldatzen ari zen: harreman ezberdinak izaten zituzten, bata bestearen atzetik, edo behin baino gehiagotan ezkontzen ziren alargundu ondoren... Fenomeno honi buruz asko eztabaidatzen zen garai hartan. Parlamentari ingelesek lanik ez zuten neskazaharrak itsasoratu eta antipodeta-

“Lesbiana, prostituta, sasijakituna... Neskazaharren pertsonaia literarioaren sorrera, eta estereotipo horren erabilera banala, XIX. mendeari zor diogu”

SOLAS LIBURUA

ra bidali behar zirela proposatu zuten. AEBetan XIX. mendean emakume ezkongabeen kopurua hazi egin zenez, “soberan” zeuden emakume hauek.

Oregon eta Kaliforniara itsasoratzeko proposamenak egin ziren, non biztanleriaren porzentaje altu bat gizonetzkoa zen.

Espanian, 1860ko zentsuak dio 15.600.000 biztanletik gora zeudela, horietatik 7.900.000 inguru emakumeak ziren: biztanleriaren %49,55 gizonak eta %50,5 emakumeak. Azken horien artean, ezkongabeen taldea oso handia zen: 4.343.158 zeuden ezkondu gabe eta 2.862.015 ezkondu. 702.800 berriz, alargun zeuden. Beraz, bakarrik bizi ziren edo gizonik gabe geratu ziren emakumeen kopurua 5 milioitik gorakoa zen. Berdina gertatzen zen 1797ko zentsuan. Carmen Alborch politikari eta idazle espainiarraren *Solas* liburuan jasotzen diren datuen arabera, 31-40 urte bitarteko emakume ezkongabeen taldea 1.174.156ra iristen zen. Pentsatzekoa da kopuru hauek arazo latz bihurtzen zirela emakumeak egin zezakeen bakarra ama eta emazte lana zen gizarte batean.

Garuna eta umetokia ez omen dira bateragarriak

Bada beste datu berezi bat ere: garai hartako emakume ezkongabeen kopurua askoz handiagoa da maila sozial altuetan. Kulturarako sarbideak eta gaitasun intelektualak ezkontzatik aldentzen zituen emakume asko. Carmen Alborchek bere liburuan dioenez, “badirudi umetokia eta garuna ez direla organo bateragarriak”.

Garai hartan, emakume ezkongabe askok arduraren postuak lortu zituzten lan erlijiosoetan, misioetan, aldizkari erlijiosoetan... Antzerkia, opera eta baletak ere askatasun guztiarekin bizitzeko aukera eskaini zion hainbati.

Literaturan ordea, “emakumea” eta “bakarrik egotea” elkarrekin agertzen baziren, beldurra eta errezeloa sortzen zituen. Gizarte ingelesak adibidez, emakume ezkongabeen kopuruaren hazkundea gizarte gaixo baten adierazpena zela ohartarazi zuen. Juxtu gaur egun esaten denaren kontrakoa.

“Emakume ezkongabea emakume idealaren kontrako modelo da”, dio Carmen Alborchek bere liburuan. Neskazarren edozein deskribapen egiten denean ideal femeninoaren desbideratzearen mamua egoten da atzean. “Lesbiana, prostituta, sasijakituna... Horrelako esanahi eta erabilpen negatiboak Mendebaleko kulturaren dabilta, benetakoa oinarririk ez duten arren; baina neskazarren pertsonaia literarioaren sorrera, eta estereotipo horren erabilera banala, XIX. mendeari zor dizkiogu”.

Hala izanik ere, ez al dute oraindik bakarrik bizi diren pertsonak eta batez ere emakumeek gizartearen mehatxu begirada jasan behar izaten? Garai bateko emakume ezkongabeak ezin zuela gizon bat lortu esaten zen; oraingo emakume ezkongabeak ez du gizonik nahi bere ondoan; lehenagoko neskazarren arrarotzat hartzen ziren, gaur egungoak egoista eta hedonistatzat. “Gaur egun bakarrik bizi diren emakume hauei errudun sentiarazten zaie edota erruki izaten zaie gizarteak berez eman dien funtzioa ez dutelako betetzen”, dio Alborchek. Izan ere, emakume ezkongabeen kasuan beti dago presente haurrak izateko funtzioa. Bitxia da, baina oraindik ere gizon ezkongabeen mitoak aurrera darrai, eta oraindik ere beraiek dira gehien ezkondu eta birrezkontzen direnak.

Bakarrik bizi diren gizonen kasua beraz, emakumeena baino onartuago dago oraindik. Ezberdintasun hau leku publikoetan nabarmentzen da batez ere. Al mudena Grandes idazle espainiarrak *Atlas de geografía humana* izeneko azken liburuan honela zioen: “Luxuzko hoteletako tabernak nire faborito-

Bakarrik bizi diren gizonen kasua onartuago dago oraindik. Bakarrik dagoen emakumea susmo eta espekulazioen objektu da ordea.

ak dira. Hotel oso garesti bateko tabernako mahai diskretuan lasaitasunez kopa bat hartzen bakarrik dagoen emakume batetaz inork ez du inongo susmorik izango (...) Hotel merke bateko tabernan, bakarrik dagoen emakume batek, ez dakit zergatik, erruki ziztada anbiguo bat sorrarazten du begiratzen dutenengan, emakume horren bakardadea inoiz aukeratua, akzidentala edota aldi baterakoa izango ez balitz bezala”. Bakarrik doan emakumeak beti bi sentimendu sortzen ditu oraindik, Carmen Alborchen esanetan: errukia, ez duelako lortu gizon bat bere ondoan izatea; edota gizon horren bila dabilelako ziurtasuna, eta beraz harrapakin erraza bihurtzen da. Bakarrik dagoen emakumea susmo eta espekulazioen objektu da beti. Baina hala ere, AEBetan 1985-1986 urteetan eginiko hainbat iritzi ikerketen arabera, ezkongabe emakumeen %60ak ezkondu zirela zioten, eta 20 eta 30 urte bitartekoek ezkongabe gertzearen aldeko jarrera gero eta nabarmenago azaltzen zuten. ■